

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра педіатрії № 1

Силабус навчальної дисципліни
«Критичні стани в дитячій ендокринології»

Обсяг навчальної дисципліни	Загальна кількість годин на дисципліну: 45 годин, 1,5 кредити. XI – X семестр, 5 рік
Дні, час, місце проведення навчальної дисципліни	За розкладом занять. Кафедра педіатрії №1. Вул. Академіка Воробйова 3, Обласна дитяча клінічна лікарня. 9-ти поверховий будинок, 7 поверх.
Викладач(-і)	Аряєв М.Л. чл.-кор. НАМНУ, д.мед.н, професор, завідувач кафедри. Доценти: к.мед.н. Капліна Л.Є., Варбанець Д.А., Бірюков В.С., Десятська Ю.В., Сеньківська Л.І. Асистенти: доктор філософії Усенко Д.В. Асистенти Павлова В.В., Селімханова Д.С., Бишлей Н.О., Стрельцов М.С., Талашова І.В.
Контактна інформація	Довідки за телефонами: Капліна Лариса Євгенівна, завуч, 0509707163. Сеньківська Людмила Іванівна, відповідальна за організаційно-виховну роботу на кафедрі 0679590334, або по стаціонарному телефону кафедри 705 53 21 з лаборантом, Ольховська Вероніка Олександрівна. pediatrics50@gmail.com За розкладом занять. Кафедра педіатрії №1. Вул. Академіка Воробйова 3, Комунальне некомерційне підприємство «Одеська обласна дитяча клінічна лікарня» Одеської обласної ради, 9-ти поверховий будинок, 7 поверх <i>Очні консультації:</i> з 14.00 до 17.00 кожного четверга та з 9.00 до 14.00 кожної суботи <i>Онлайн-консультації:</i> з 16.00 до 18.00 кожного четверга та з 9.00 до 14.00 кожної суботи. Посилання на онлайн консультацію надається кожній групі під час занять окремо.

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація буде здійснюватися аудиторно.

Під час дистанційного навчання комунікація здійснюється через платформу Microsoft Teams, а також через листування електронною поштою, через месенджери Viber (через створені у Viber групи для кожної групи, окремо через старосту групи).

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра педіатрії № 1

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет вивчення дисципліни – Критичні стани в дитячій ендокринології.

Пререквізити і постреквізити дисципліни:

Пререквізити: українська мова (за професійним спрямуванням), іноземна мова (за професійним спрямуванням), латинська мова та медична термінологія, медична біологія, медична та біологічна фізики, медична хімія, біологічна та біоорганічна хімія, анатомія людини, гістологія, цитологія та ембріологія, фізіологія, мікробіологія, вірусологія та імунологія, безпека життєдіяльності; основи біоетики та біобезпеки, патоморфологія, патофізіологія, фармакологія, гігієна та екологія, пропедевтика педіатрії, радіологія, медична психологія, педіатрія, хірургія, акушерство і гінекологія, оториноларингологія, офтальмологія, неврологія, психіатрія, наркологія, дерматологія, венерологія, клінічна анатомія і оперативна хірургія, охорона праці в галузі, внутрішня медицина, педіатрія, хірургія, акушерство і гінекологія, інфекційні хвороби, епідеміологія та принципи доказової медицини, онкологія та радіаційна медицина, травматологія і ортопедія, фтизіатрія, анестезіологія та інтенсивна терапія, екстрена та невідкладна медична допомога

Постреквізити: педіатрія, внутрішня медицина, хірургія, акушерство і гінекологія, інфекційні хвороби, паліативна та хоспісна медицина, загальна практика (сімейна медицина).

Метою дисципліни є набуття здобувачем вищої освіти додаткових знань та оволодіння професійними компетентностями та навичками спостереження здорової та хворої дитини сімейним лікарем на основі компетентностей, отриманих при вивченні попередніх дисциплін.

Очікувані результати навчання.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

Знати: Алгоритми спілкування з батьками хворої дитини. Алгоритми спілкування з батьками дитини зі скаргами на затримку фізичного розвитку, порушення статевого розвитку, ожиріння, ознаки рахіту. Методики оцінки фізичного та статевого розвитку у дітей різного віку та статі. Алгоритми діагностики та надання невідкладної допомоги дітям у критичних станах при порушеннях мінерального обміну, захворюваннях щитоподібної та парашитоподібних залоз, захворюваннях надниркових залоз та при цукровому діабеті.

Вміти:

- Проводити оцінку фізичного розвитку у дітей різного віку та статі.
- Проводити оцінку статевого розвитку у дітей різного віку та статі.
- Діагностувати порушення фізичного розвитку у дітей. Визначення подальшої тактики ведення пацієнта.
- Діагностувати порушення статевого розвитку у дітей. Визначення подальшої тактики ведення пацієнтів.
- Спілкуватися з батьками дитини, зі скаргами на ожиріння, для визначення тактики діагностики та подальшого ведення пацієнта.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра педіатрії № 1

- Проводити опитування батьків дитини за алгоритмом комунікації, обстеження та медичного ведення дитини раннього віку, хворої на рахіт та рахітоподібні захворювання.
- Проводити діагностику захворювань надниркових залоз у дітей (адреногенітальний синдром, гостра та хронічна надниркова недостатність). Визначати подальшу тактику ведення пацієнта та надавати медичну допомогу у разі виникнення невідкладних станів.
- Діагностувати захворювання щитоподібної та парашитоподібних залоз у дітей (гіпотиреоз, гіпертиреоз). Визначати подальшу тактику ведення пацієнтів. Надавати невідкладну допомогу при гіперкальціємічному кризі у дітей.
- Проводити диференційну діагностику невідкладних станів при цукровому діабеті та надавати невідкладну медичну допомогу при діабетичному кетоацидозі, гіпоглікемічній комі, гіперосмолярній комі, гіперлактацидемічній комі.
- Проводити клінічне обстеження дітей різного віку за стандартними методиками.
- Аналізувати результати лабораторних, функціональних та інструментальних досліджень.
- Проводити диференційну діагностику та обґрунтовувати клінічний діагноз.
- Визначати тактику та надавати екстрену медичної допомогу при невідкладних станах у дітей.
- Визначати характер та принципи лікування хворих дітей на підставі попереднього клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.
- Виконувати медичні маніпуляції (за переліком 5) при поширених захворюваннях у дітей.
- Вести медичну документацію при поширених захворюваннях у дітей

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна буде викладатися у формі практичних занять (16 аудиторних годин); організації самостійної роботи здобувача (29 годин).

Методи навчання: бесіда, вирішення клінічних ситуаційних задач, відпрацювання навичок огляду пацієнта, демонстрація та відпрацювання навичок виконання маніпуляцій за переліком 5, інструктаж та відпрацювання комунікативних навичок, тренувальні вправи з діагностики ендокринних захворювань у дітей.

Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Опанування практичних навичок з ведення дітей з ендокринними захворюваннями.

Оцінка фізичного розвитку дітей різного віку за сигмальними та центильними номограмами. Оцінка статевого розвитку дітей різного віку та статі за шкалою Танера.

Тема 2. Діагностика порушень фізичного та статевого розвитку у дітей.

Диференційна діагностика, обґрунтування клінічного діагнозу та ведення дітей з

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра педіатрії № 1

порушеннями зросту та статевого розвитку. Ожиріння: діагностика, лікування, профілактика.

Тема 3. Критичні стани при захворюваннях щитоподібної та паращитоподібної залоз.

Гіпертиреоз, етіологія, патогенез, клініка, діагностика, невідкладна допомога при тиреотоксичному кризі. Гіпотиреоз, етіологія, патогенез, клініка, діагностика, замісна терапія. Гіперкальціємічний криз, патогенез, клініка, діагностика, невідкладна допомога

Тема 4. Критичні стани при цукровому діабеті

Основні критичні стани при цукровому діабеті: діабетичний кетоацидоз, гіпоглікемічна кома, гіперосмолярна кома, гіперлактацидемічна кома. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, невідкладна допомога

Тема 5. Особливості діагностики та лікування адреногенітального синдрому у дітей.

Адреногенітальний синдром, етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, диференційна діагностика, замісна терапія.

Тема 6. Критичні стани при захворюваннях надниркових залоз у дітей.

Гостра надниркова недостатність: етіологія, патогенез, клініка, діагностика, невідкладна допомога. Хронічна надниркова недостатність: етіологія, патогенез, клініка, діагностика, невідкладна допомога, лікування.

Тема 7. Опрацювання комунікативних навичок при спілкуванні з батьками дітей із порушеннями мінерального обміну.

Рахіт. Етіопатогенез. класифікація, клініка, діагностика, лікування рахіту.

Тема 8. Діагностика та особливості тактики ведення дітей з рахітоподібними захворюваннями.

Рахітоподібні захворювання: диференційна діагностика, лікування. Спазмофілія: клінічні прояви, диференційна діагностика, невідкладна допомога.

Перелік рекомендованої літератури:

Основна:

1. Педіатрія. Диференційна діагностика. Невідкладні стани за редакцією Аряєва М.Л., Котової Н.В., електронне видання на компакт-диску. ОНМедУ. 2017.
2. Педіатрія. Диференційна діагностика. Невідкладні стани. М.Л.Аряєв, Н.В.Котова, О.О. Зелінський [та інш.]; за редакцією Аряєва М.Л., Котової Н.В. Одеса : ОНМедУ. 2017. 280 с.
3. Педіатрія Навчальний посібник у двох томах. М.Л.Аряєв, Н.В.Котова, Н.Ю.Горностаєва [та інш.]; за ред. М.Л.Аряєва, Н.В.Котової. Одеса : ОНМедУ, 2014 Т.1. Неонатологія. Гематологія. Ендокринологія. 155 с.
4. Nelson textbook of pediatrics, 2 volume set. Edition: 21st, 2019. PDF format. <http://pediacalls.com/e-books/nelson-textbook-of-pediatrics-21st-edition/>

Додаткова

1. Наказ МОЗ України № 1269 від 05.06.2019 «Екстрена медична допомога:

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра педіатрії № 1

догоспітальний етап. Новий клінічний протокол»

2. Aryayev M, Senkivska L and Lowe JB (2021) Psycho-Emotional and Behavioral Problems in Children With Growth Hormone Deficiency. *Front. Pediatr.* 9:707648. doi: 10.3389/fped.2021.707648, SCOPUS, Квартиль Q1
3. Аряєв М. Л., Сенківська Л. І. Якість життя дітей з дефіцитом гормону росту: значення клінічних, психоемоційних та соціо-демографічних факторів/ Аряєв М. Л., Сенківська Л. І. // Проблеми ендокринної патології. – 2021. – №3 (Т75). – С. 7–13. <https://doi.org/10.21856/j-PEP.2021.3.01>, SCOPUS Квартиль Q4
4. Senkivska L, Aryayev M. Compliance and barriers to growth hormone therapy in children. *Pediatrics Polska - Polish Journal of Paediatrics.* 2021;96(3). – С.181-184. DOI: <https://doi.org/10.5114/polp.2021.109303> SCOPUS, Квартиль Q4
5. Аряєв М. Л., Сенківська Л. І. Домашнє і шкільне насильство щодо низькорослих дітей з дефіцитом гормону росту/ Аряєв М. Л., Сенківська Л. І. // Медичні перспективи. – 2021. – №3 (Т26). – С. 125–131. DOI: <https://doi.org/10.26641/2307-0404.2021.3.242113> SCOPUS, Квартиль Q4
6. Сенківська Л. І., Аряєв М. Л. Клінічна та аукологічна характеристика дефіциту гормону росту дітей південного регіону України / М. Л. Аряєв, Л. І. Сенківська. // Вісник Вінницького національного медичного університету. – 2021. – № 1 (Т 25). – С. 40–44. DOI: 10.31393/reports-vnmedical-2021-25(1)-07
7. Сеньківська Л. І. Програма виявлення дефіциту гормону росту у дітей Одеського регіону. *Современная педиатрия.* 2018. № 7. С. 34–38.
8. Аряєв М. Л., Сеньківська Л. І. Клініко-епідеміологічна характеристика низькорослості дітей Одеського регіону. *Современная педиатрия.* 2017. № 6. С. 36-40.
9. Аряєв М. Л., Сеньківська Л. І. Ідентифікація біоетичних проблем у дітей з дефіцитом гормону росту. Етичні аспекти біомедичних досліджень та медичної практики: шостий національний конгрес з біоетики з міжнар. участю, 27–30 вересня 2016 р., Київ. С. 50–51.
10. Настанова 00642. Рахит. Версія цього документу для друку: <http://guidelines.moz.gov.ua/documents/2918?id=ebm00642&format=pdf>
11. Квашніна Л.В. Вітамін D у різні періоди дитинства: що знаємо, що треба пам'ятати і що забули. 25.12.2017. Режим доступу: <https://health-ua.com/article/32672-vtamm-D-urzn-perodi-ditinstva-sho-znamo-sho-treba-pamyatati-sho-zabuli>
12. Циунчик Ю. Г. Клінічне значення психоемоційних факторів при ожирінні у дітей. *Сучасна педіатрія.* 2016. № 5. С. 98–101.

ОЦІНЮВАННЯ

Форми і методи поточного контролю: усний, письмовий, практичний.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра педіатрії № 1

Форми підсумкового контролю: залік

Засоби діагностики успішності навчання: питання для поточного контролю, клінічні задачі, кейси рольових ігор, питання для підсумкового контролю, виконання практичних навичок на симуляційному обладнанні, індивідуальні завдання.

Критерії поточного оцінювання на практичному занятті:

«5»	Здобувач вільно володіє матеріалом, приймає активну участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, впевнено демонструє практичні навички під час огляду дитини та інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень, висловлює свою думку з теми заняття, демонструє клінічне мислення, надає невідкладну допомогу.
«4»	Здобувач добре володіє матеріалом, приймає участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, демонструє практичні навички під час огляду новонародженої дитини та інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень з деякими помилками, висловлює свою думку з теми заняття, демонструє клінічне мислення, рівень.
«3»	Здобувач недостатньо володіє матеріалом, невпевнено приймає участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, демонструє практичні навички під час огляду дитини та інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень, надає невідкладну допомогу, з суттєвими помилками
«2»	Здобувач не володіє матеріалом, не приймає участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, не демонструє практичні навички під час огляду новонародженої дитини та інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень, не надає невідкладну допомогу

Форми і методи підсумкового контролю: залік, виставляється здобувачу, який виконав усі розділи освітньої програми вибіркової дисципліни, приймав активну участь у практичних заняттях, має середню поточну оцінку не менше ніж 3,0 і не має академічної заборгованості.

Можливість і умови отримання додаткових (бонусних) балів: не передбачено.

САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Самостійна робота передбачає підготовку до кожного практичного заняття та заліку.

ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політика щодо дедлайнів та перескладання:

1. Пропуски занять з неповажних причин відпрацьовуються за розкладом

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра педіатрії № 1

черговому викладачу.

2. Пропуски з поважних причин відпрацьовуються за індивідуальним графіком з дозволу деканату.

Організаційні питання:

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- ♦ самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

- ♦ посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- ♦ дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- ♦ надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Неприйнятними у навчальній діяльності для учасників освітнього процесу є:

- використання родинних або службових зв'язків для отримання позитивної або вищої оцінки під час здійснення будь-якої форми контролю результатів навчання або переваг у науковій роботі;

- використання під час контрольних заходів заборонених допоміжних матеріалів або технічних засобів (шпаргалок, конспектів, мікронавушників, телефонів, смартфонів, планшетів тощо);

- проходження процедур контролю результатів навчання підставними особами.

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- зниження результатів оцінювання контрольної роботи, іспиту, заліку тощо;
- повторне проходження оцінювання (контрольної роботи, іспиту, заліку тощо);

- призначення додаткових контрольних заходів (додаткові індивідуальні завдання, контрольні роботи, тести тощо);

Форма одягу: медичний халат, який повністю закриває верхній одяг, або лікарська піжама, шапочка, маска, змінне взуття.

Обладнання: зошит, ручка, фонендоскоп.

Стан здоров'я: Здобувач хворі на гострі інфекційні захворювання, у тому числі на респіраторні хвороби, до заняття не допускаються.

Початок занять: 8.30.

Політика щодо відвідування та запізнь:

Здобувач який спізнився на заняття може бути на ньому присутній, але якщо в журналі викладач поставив «нб», він повинен його відпрацювати у загальному порядку.

Мобільні пристрої: можуть бути застосовані з дозволу викладача, якщо вони потрібні для виконання завдання.

Поведінка в аудиторії: робоча, спокійна.